

Rozhodnutí německého soudu ukončuje přetvářku, mění budoucnost EU a hospodářskou politiku vrací ke škrtům bez jakékoliv solidarity...

- CZ24 News | 14. května 2020

EU: Masky shazující verdikt Spolkového ústavního soudu nejspíš fundamentálně změní budoucnost Evropské unie. Hospodářskou politiku EU v časech krize vrací ke škrtům bez jakékoliv solidarity...

Významný ekonom John Weeks pro *Social Europe* napsal, že Evropská centrální banka (ECB) a její politika byla klíčová pro ukončení krize. Ale teď vše narušil německý ústavní soud.

Německý ústavní soud vydal takové rozhodnutí, že nejspíše fundamentálně změní budoucnost EU. Rozhodnutí je krátké, ale představuje dva údery. První, německý ústavní soud si osoboval právo přehlasovat rozhodnutí Evropského soudního dvora, a to u tématu, které má celounijní charakter. A druhá, popřel politickou nezávislost Evropské centrální banky.

Právníci budou o dopadech debatovat. Nicméně ať už bude výsledek jakýkoliv, rozhodnutí soudu ukončuje dvě přetvářky, které minimálně deset let ovládaly politickou strategii skupin socialistů a demokratů na evropské úrovni.

První přesvědčení se týkalo toho, že existuje koalice středopravicové formace Lidové strany, která je pro větší integraci a progresivní politiky. Tato představa byla spojena s tím, že když středolevice ustoupí u témat jako jsou fiskální pravidla, pak získá odpovídající ústupky od středopravice v oblasti sociální ochrany.

Krásným příkladem je Smlouvy o stabilitě, kooperace a vládnutí (rok 2017) výměnou za Evropský pilíř sociálních práv. V tomto případě levice, marně, doufala v *quid pro quo*.

Jenže v prosinci roku 2017 Evropská komise úspěšně přijala Smlouvu, která se stala esencí vymáhání fiskální austerity. Mezitím zůstal sociální pilíř deklarací 20 principů a není u něj žádná možnost vymáhání.

Německý ústavní soud funguje odděleně od vlády, ale jeho rozhodnutí vládu jasně ovlivní. Navíc, je potřeba říci, že jeho rozhodnutí potvrzuje dlouhodobou pozici Bundesbanky. Bundesbanka se bude muset zaobírat tématem kompetencí a příslušnosti ECB.

Ukazuje se tím, co myslí pravice, když říká „více Evropy“ – je to přísná fiskální austerita (šetření) pro členské státy, bez jakékoliv solidarity: ani pro výdaje spojené se zdravotnickou krizí, ani pro program obnovy, který musí následovat.

Německá vláda reprodukuje centristickou formu v evropské politice a jasně dala najevo svůj odpor vůči zvětšenému rozpočtu EU. Je patrné, že Německo a jeho spojenci považují fiskální škrt za ten „správný lék.“

Soud ukázal dobře dilema evropských progresivců. Smlouvy EU jsou ta hlavní překážka, jak dosáhnout kolektivní akce. Progresivci jsou v klubu, jehož pravidla zakazují efektivní politiky, jak zvládat krizi.

Jak se vypořádat s tímto dilematem? První je navrhnout nová schémata a smlouvy obejít. Druhá je učinit opatření, která jdou proti smlouvám a třetí je odejít EU. Weeks uvádí, že třetí možnost vylučuje, protože by pro vládu v krátkém horizontu, kdy je potřeba řešení, představovala nezvladatelný problém.

Weeks míní, že většina vlád nepodpoří žádnou formu celoevropského mechanismu pro podporu národních výdajů. Německý soud nyní navíc zablokoval druhé nejlepší schéma, které prováděla ECB. Existuje tedy metoda financování, která dokáže obejít obě dvě překážky.

Jedním z návrhů tzv. progresivců je vytvoření „koalice ochotných.“ Tyto země (tedy bez Německa) zahrnující Francii, Itálii či Španělsko by se spojily a vytvořily společný dluhový instrument. Motivace spočívá v tom, že dluhopisy emitované skupinou vlád by se nestaly obětí finanční spekulace, jako když jde o jednu vládu. Jenže je třeba vidět, že skupina by zahrnovala velice zadlužené vlády. Není tedy jasné, jak by i ve skupině mohly spekulaci uniknout. Je také možné, že ostatní země by tlačily na Evropskou komisi, aby zakázala tyto dluhopisy – bylo by to v rozporu s ustanoveními smluv o EU.

A pak by vlády měly další možnost, jak se vyvarovat spekulace. Prostě by dluhopisy nakoupily přímo, resp. využily k tomu centrální banku. Ta by se stala půjčovatelem poslední instance. Nicméně i tento postup by byl flagrantní porušení smluv. Vlády by čelily sankcím, což by vedlo k ústavní krizi EU.

Je možné, že se nakonec v Evropské radě vykouzlí nějaký kompromis. Rozhodnutí Spolkového ústavního soudu pro takový kompromis v německém politickém kontextu nedává prostor. Vlády EU se ocitly ve slepé uličce. Řada z nich zoufale potřebuje financovat. Když je financování ECB ze hry, pak je to jen Evropský stabilizační mechanismus, který je pro italskou vládu neakceptovatelný.

Přetvářka skončila a realita škrtů v koronavirovém kontextu je jasnější než kdy dřív.